

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף ג

במשנה בתחילת הפרק נחלקו רבנן ורבי יהודה האם מבוי שקורתו מעל עשרים אמה פסול או כשר. רב פירש את מחלוקתם שרבנן לומדים זאת מפתחו של היכל שהיה גבוה עשרים אמה. הגמרא מקשה על פירושו בדעת רבנן שא"כ לא תועיל לקורה גבוהה מעל עשרים אמה אמלתרא, שכך מצינו בפתחו של אולם שהיה גבוה עשרים אמה והיתה לו אמלתרא.

אמלתרא: הגמרא לקמן תבאר שמבוי שיש בו אמלתרא (= קורות ארז ארוכים התחובים בכותל או קיני עופות) הרי הוא כשר אף אם הוא גבוה מעל עשרים אמה, משום שיש היכר ואנשים רואים את הקורה אף שהיא גבוהה מעל עשרים אמה.

רבנן ורבי יהודה נחלקו גם כאן במבוי, וגם בסוכה.

הגמרא מסתפקת מה הדין כאשר מקצת מן הקורה נמצא בתוך עשרים ומקצתה מעל עשרים. וכן בסכך לגבי סוכה?

הגמרא מבינה שאין בעיה עקרונית בכך שחלק מהסכך או הקורה נמצא מעל עשרים כיון שאנו אומרים 'קלוש' דהיינו אנו מסתכלים על כך כאילו ניטל החלק העליון (ואעפ"כ הקורה והסכך אמורים להיות כשירים, כיון שבאמת יש כאן קורה חזקה כשיפודי מתכת ויש כאן סכך שצילתו מרובה).

רבה הכשיר במקרה אחד ופסל בשני, והדבר תלוי בשני הלשונות של השמועה בשמו; האם במבוי כשר ובסוכה פסול, או להפך. כיון שיש צד לכאן ולכאן.

מצד אחד, באדם בודד יש לחוש שהוא לא ישים לב כאשר הסכך התחתון שבתוך עשרים ינשור ואז נמצא שסוכתו פסולה. משא"כ מבוי שהוא של רבים, ודאי יבחין אחד מההמון שחלקו התחתון של הקורה הרחיב והוא ידאג לתקנו.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מצד שני, אדם בודד ידאג לתקן את הקלקול ולכן בסוכה כשר, משא"כ במבוי של רבים יש לחוש שכל אחד יסמוך על חבירו שיעשה זאת, וכמאמר הפתגם 'קדירה של שותפים אינה חמה ואינה קרה'.

למסקנה נחלקו בדבר האם גם מבוי וגם סוכה כשרים, או ששניהם פסולים.

הגמרא דנה בשיעור ה'אמה':

מצינו שני שיעורים ל'אמה'. ה'אמה' זהו הגודל מהאצבע הגבוהה (הנקראת בלשוננו 'אמה') עד המרפק. אלא שישנה 'אמה' גדולה בת שישה טפחים הנמדדת מראש האצבע עד המרפק. וישנה 'אמה' קטנה בת חמישה טפחים, הנמדדת ממקום חיבורה של האצבע לכף היד עד המרפק.

אביי בשם רב נחמן אומר, שלגבי דיני סוכה מבוי וכלאיים, אנו נוקטים את השעור לחומרא. בסוכה ומבוי משערים באמה קטנה בת חמישה טפחים, ואילו לגבי כלאיים משערים באמה גדולה בת שישה טפחים. (לקמן תובא דעה אחרת בשם רב נחמן).

דופן עקומה: כאשר הסכך אינו צמוד לדופן הסוכה וישנה תקרה המפרידה בינו לדופן, עד שיעור ד' אמות אנו רואים את התקרה כהמשך של הדופן שהתעקמה כצורת האות 'ר' והסוכה כשירה.

קרחת הכרם: ישנו איסור כלאיים שאסור לזרוע תבואה וירקות סמוך לכרם הגפן. אמנם אם באמצע הכרם ישנה קרחת בגודל מסויים מותר לזרוע שם מין אחר כיון שהיא עומדת בפני עצמה. לדעת בית הלל גודל הקרחת הוא 16 אמות. טעם הדבר ששדה הפחותה מארבע אמות בטלה לגבי הכרם, ובכדי שהשדה לא תתבטל מכל צדיה לכרם אנו זקוקים לשמונה אמות (שאל"כ מכל צד חצי שדה יתבטל לכרם), אך אנו זקוקים גם לארבע אמות נוספות מכל צד בשביל מעבר העגלה עם השוורים לצורך חרישה ובצירה. (לביאור דעת בית שמאי עיין ברש"י).

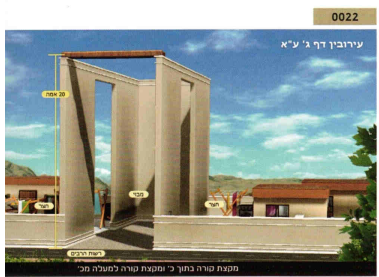
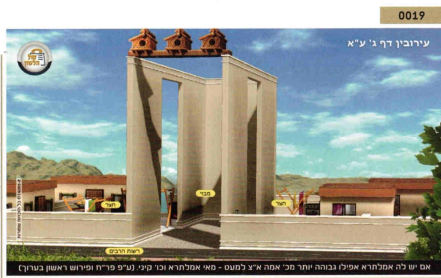
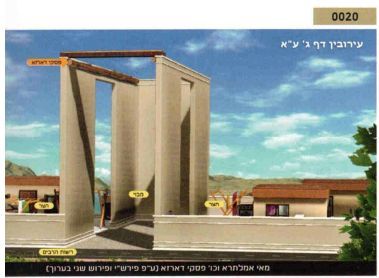
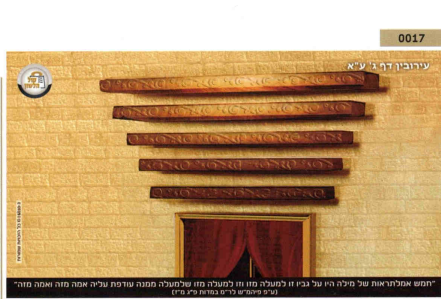
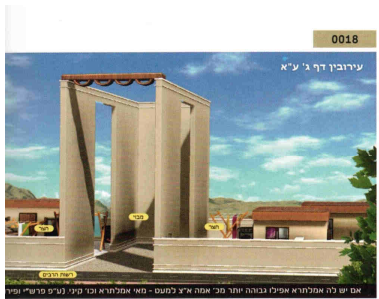
(המשך מדף קודם ↑)

מחול הכרם: כרם שהקרחת מקיפה אותו מסביב, דהיינו בין הכרם לגדרותיו. כאן לבית הלל מספיק 12 אמה; ארבע למעבר העגלה והשוורים, ארבע לשדה של המין האחר, וארבע נוספים הסמוכים לגדר שאין הדרך לזרוע בהם. (לביאור דעת ב"ש עין ברש"י).

רצופים בארבע אמות: כרם ששורתיו צפופות ואין ביניהן ד' אמות. לדעת רבנן הוא נחשב ל"כרם" כיון שאנו רואים את השורות האמצעיות כאילו אינם, ואסור לזרוע בו משום איסור כלאים, ולדעת רבי שמעון הוא אינו נחשב ל"כרם" ומותר לזרוע בו.

ראה ציורים בדפים הבאים

הציורים נלקחו מספר 'מראות עירובין' שבהוצאת 'קול הלשון', וכל הזכויות שמורות להם

